

Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi hankintatietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Johdanto

Valtiovarainministeriö asetti 17.1.2025 Kansallisen julkisten hankintojen tietovarannon perustamisen ja julkisyhteisöjen ostolaskutietojen julkaisemisen hankkeen toimikaudelle 17.1.2025 – 1.5.2027. Hanketta johtaa ja lainvalmistelusta vastaa valtiovarainministeriö. Tietovarannon teknisestä toteuttamisesta vastaa Valtiokonttori. Hanke on osa Hankinta-Suomi-toimenpideohjelmää.

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoanne oheisesta luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi hankintatietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa on asetettu lukuisia julkisiin hankintoihin liittyviä tavoitteita, jotka tähtäävät markkinoiden toimivuuden parantamiseen, julkisten hankintojen tiedolla johtamisen edistämiseen sekä julkisen talouden vahvistamiseen. Hallituksen ohjelmassa on tunnistettu tarve perustaa kansallinen hankintatietokanta, säättää julkisyhteisöjen ostolaskutiedot keskitetysti julkaistavaksi sekä parantaa kuntien ja hyvinvointialueiden taloustietojen vertailukelpoisuutta. Lisäksi kansallisessa julkisten hankintojen strategiassa on asetettu tavoitteeksi Suomen edelläkävijyys hankintojen tiedolla johtamisessa ja vaikuttavuuden kehittämisessä ja Avoimen hallinnon viidennessä toimintaohjelmassa tavoitteeksi on asetettu julkisen hallinnon ostolaskudatan avaamisen edistäminen myös kunnissa ja hyvinvointialueilla.

Valtiovarainministeriö laati vuosina 2023–2024 arviomuistion hallituksen ohjelmassa esitettyjen, julkisia hankintoja ja ostoja koskevien tavoitteiden toteuttamisesta (VM 2024:63). Arviomuistiossa kuvataan laajan sidosryhmäosallistamisen ja kattavan selvitys- ja tutkimusaineiston perusteella, millaisia lainsäädännöllisiä ja teknisiä toimenpiteitä hallitusohjelman tavoitteiden toteuttaminen, kansallisen julkisten hankintojen strategian ja Avoimen hallinnon viidennessä toimintaohjelman tavoitteiden edistäminen ja eri tahojen toteuttamisissa selvityksissä ja tutkimuksissa tunnistettujen haasteiden ratkaiseminen edellyttäisi.

Tavoitteet

Hallituksen esityksen tavoitteena on perustaa kansallinen julkisten hankintojen tietovaranto ja mahdollistaa julkisyhteisöjen hankinta- ja ostolaskutietojen avoin ja keskitetty julkaiseminen. Esityksen tavoitteena on tehostaa julkisia hankintoja, saavuttaa kustannussäästöjä ja parantaa julkisten varojen käytön vaikuttavuutta. Esityksellä tavoiteltava hankintatiedon parempi saatavuus, yhdisteltävyys ja vertailtavuus luo edellytyksiä vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden arvioinnille sekä vahvistaa tietoon perustuvaa päätöksentekoa niin yksittäisissä hankintayksiköissä kuin laajemmin julkishallinnossa.

Kansallisen julkisten hankintojen tietovarannon tavoitteena on kerätä yhteen keskeiset julkisia hankintoja ja ostoja koskevat tiedot julkisyhteisöiltä sekä mahdollistaa tietojen yhdistäminen, vertailu ja jakelu. Tietojen keräämisessä otetaan huomioon tiedon turvallisuuteen ja liikesalaisuuksiin liittyvät erityispiirteet. Tietovarannon avulla muodostetaan tietopohja, joka kattaa keskeiset tiedot julkisen hankinnan koko elinkaaren ajalta. Näin vahvistetaan tietojohdamisen edellytyksiä kansallisesti ja hankintayksiköitasolla sekä mahdollistetaan muun muassa viranomaisten työn toteuttaminen ja kehittämistoimenpiteiden kohdentaminen.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnonantajia pyydetään ottamaan kantaa erityisesti lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin.

Kuka tahansa voi antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/2215/2025.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.vm@gov.fi tai postitse osoitteeseen Valtiovarainministeriö, PL 28, 00023 Valtioneuvosto. Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/2215/2025. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/hankkeet, tunnus VM009:00/2025). Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasystistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon

toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausunto pyydetään antamaan **viimeistään 9.1.2026**.

Ruotsinkielinen lausuntopyyntö sekä lakiehdotukset julkaistaan tällä sivulla 24.11.2025.

Valmistelijat

Neuvotteleva virkamies Virpi Mustonen (virpi.mustonen(at)gov.fi; p. 02955 30052)

Linkit

<https://vm.fi/hanke?tunnus=VM009:00/2025> - Hankesivu

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-763-8> - Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023

<https://vm.fi/tapahtumat/2025-11-21/infotilaisuus-hankintatietovarannon-lausuntokierroksesta>
- Infotilaisuuden 21.11.2025 klo 11.00-11.30 ilmoittautuminen

Liitteet:

[HE Tietovaranto.pdf](#) - Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hankintatietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi

[Suomen Kuntaliitto ry:n eriävä mielipide.pdf](#) - Suomen Kuntaliitto ry:n eriävä mielipide

[Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oyn eriävä mielipide.pdf](#) - Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy:n eriävä mielipide

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne vaikutusten arvioinnista?
2. Huomionne ehdotetusta hankintatietovarantolaista ja sen perusteluista?
3. Huomionne ehdotetuista muutoksista julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin ja vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin sekä edellä mainittujen lakien perusteluista?
4. Huomionne ehdotetuista muutoksista Valtiokonttorista annettuun lakiin ja niiden perusteluista?
5. Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta?

Meltti Tero
Valtiovarainministeriö

Mustonen Virpi
Valtiovarainministeriö